

1.1. Művészeti iskolai tanmenetek. Előkészítő évfolyamokkal

Vissza a szabad tanmenethez..\[tanmenetszabad1-4.doc](#)

Vissza a tartalomjegyzékhez ..\[tartalomjegyzék.doc](#) - **Művészeti iskolai tanmenet előkészítő**

Hosszú távon - didaktikai szempontokból - mindenképp jobb lenne átállni arra a rendszerre, hogy első-másodikban előképzőt működtessünk. A tanterv ugyanis az előképzővel kezdődik. Az előképző első két évfolyama az elsős-másodikos gyerekek képzését célozza, az alapfok első éve pedig az általános iskola harmadikosai számára íródott. Mivel tagozataink általában másodikos-harmadikos gyerekekkel indultak, ez általában nem okoz gondot. Ahol viszont elsős-másodikos gyerekekkel indulunk, ott már nem tarthatjuk magunkat a tanterv szerint készült tanmenethez, hisz ekkor harmadikos gyerekekkel kellene kezdenünk a térproblémák feszegetését, és ötödikben jönnének a perspektív tanulmányok. Számukra gyakorlatilag a két előképzős tanterv alapján kell tervezzünk. (Vagy a GYIK tanterv első két évét kell végigcsinálnjuk.) Ha viszont valaki nagyobb gyerekekkel indul, kezdje nyugodtan az alapfok első évével. Itt az első néhány óra jellegzetes kezdő óra. (Firkák, stb.) **Gyakorlatilag tehát az előképző 1-2. megfelelő az általános iskola 1-2. Osztályába járó gyerekeknek, az alapfok 1-2-3-4-5-6 pedig a 3-4-5-6-7-8-osok programja.**

A tanmenetek a tanterv célkitűzéseire épülnek (dőlt betűvel szedve tüntetem fel a tanterv szövegét). A tantervi program jól követi a gyerekek érési ütemét, egyetlen problémánk az lehet vele, hogy bizonyos nyers olvasatban beleeshetünk a vizuális problémák túl korai tudatosításának hibájába. (Lásd a Kőrösi Ferencről Makoldi Sándoron, Földi Péteren át Bálványos Hubáig terjedő, ide vonatkozó kritikát.) Ép rajztevékenységű gyerekeknel nincs szükség erre a korai tudatosításra, teljesen felesleges előszedni a pont, vonal ügyeket, Vasarely képeihez meg aztán tényleg semmi köze a kis elsősnek. Más a vizuális fogalomalkotás módja. ("...a gyermeknek a rajzolásban nem az a könnyű, ami nekünk, felnőtteknek egyszerűnek tűnik. Az egyenes vonal ábrázolása a gyermeknek sokkal nagyobb fáradságába kerül, mint az ember, vagy állat alakjának a rajzolása. Ez utóbbiakat ugyanis egyszerű, szimbolikus vonásokkal veti a papírra, anélkül, hogy akár képzelőerejét, akár az ábrázolást eszközöző kezét általuk kimerítené, ellenben például az egyenes vonal meghúzásának tartama alatt képzelete állandó kényszerrel gyakorol az ábrázolást eszközöző kezére, s így a gyermek hamar kifárad." Kőrösi Ferenc) A tanterv ezen pontjai a rajztevékenységében sérült gyereket célozzák, azt szeretnék elkerülni, hogy egy rosszul kialakított sablonkövető rajzolás bontakozzék ki. Épp ezért én ezeket a bevezető foglalkozásokat úgy tervezem, hogy az adott csoportnak megfelelően dolgozhassunk. Ha sok a gátlásos gyerek, akkor firká játékokkal, ha alig akad, akkor élményrajzokkal kezdhesünk.

Az eszközhasználat folytonos korrigálása már az első foglalkozáson elkezdődik. (Jól nyomd rá a színesceruzát, erősen színezz! Filccel teljesen töltsd ki a felületet, stb.) Már az első foglalkozáson is különböző méretű papírokat használunk, innen kezdődik a téma és méret állandó egyeztetésének igénye. Gondold meg, mekkora lapra van szükséged!

A harmadik évfolyamtól, a belépő műhelyek miatt, csak két órás foglalkozásokat terveztem. Ezeket egyes csoportok összevonhatják két hetente következő négy órás foglalkozásokká, vagy más beosztású ciklusokat tervezhetnek.

Ebben a tanmenetben nem tüntetek fel bevezető játékokat, de a Gyik tantervben leírt játékok természetesen itt is alkalmazhatóak.

Mivel még csak negyedikes osztályaink vannak, a további évek tanmenete egészen jelzésszerű.

Műhelyelőkészítő

A műhelygyakorlat-rajz-festés-mintázás tantárgyak 1: 3 vagy 3: 1 arányban átcsoportosíthatóak. (Ebből gondolom az is következik, hogy a műhelyelőkészítők is hasonlóképp csoportosíthatóak át) Tanmeneteimben én 2: 2 rajz-festés-mintázás és műhelygyakorlat arányt terveztem, a műhelyelőkészítőknél viszont három RFM óra mellé csak egy műhelyelőkészítőt, mivel a grafika előkészítőben megjelölt anyag igen kevés. A műhelyelőkészítő tananyagának egy része beékelődik az évközi munkába, (pl. monotípiá, papírmetszet) más részét év végére tömbösítettem.

A műhelyelőkészítő óraszám meghatározása nem egyértelmű. Évi 18 hét, (heti 2 óra) összesen 36 óra. Most vagy az évi kifejezés nem stimmel, helyette a két éves előkészítő során szöveg jönne, vagy a 36 óra nem jó, mert az évi 18x 2 óra az összesen 74 óra lenne. A megadott anyagmennyiség mindenesetre a 36 órás változatot fedi. Ebben az értelmezésben négyféle műhelyelőkészítőt kell tartanunk. Egy-egy műhelyelőkészítőhöz ugyanis 36 órás anyagot adtak meg, ez két évre szét húzva évi 18 óra. Ha egy órás műhelyelőkészítők vannak, akkor két műhelyelőkészítő anyagát tudjuk bevenni.

Kétórás műhelyelőkészítőket csak ott tervezhetünk, ahol legalább négyféle műhely működik.

Műhelygyakorlat

A műhelygyakorlat tantervekkel van néhány problémám.

Van olyan tanszak, ahol a klasszikus műfaj történeti bevezetéssel kellene kezdeni, tehát régi képeket mutogatni a gyerekeknek. Az újabb felfogás szerint ez helytelen, először nyújtunk élményeket, a műfaj történet később sem szalad el. (Lásd pl. jó példaként a festő műhely előkészítőt.) Legijesztőbb számomra a fatárgykészítő előkészítője, ahol csak az utolsó két mondat utal valami manuális tevékenységre, de abban sincs sok köszönet.

A szobrász tanszak anyagismerettel kezdene, aztán kéz lenyomat agyagban, megöntés gipsszel, megint csak szokásos taktika, megmutatni, hogy itt aztán komoly dolgok fognak történni, holott az előkészítő során már valószínűleg egész jól ment a gyerekeknek a mintázás.

A grafika tanszak tanterve kissé szereptévesztő, jó része inkább a rajz-festés-mintázás tantervbe illene. Az pedig, hogy a linómetszet csak ötödikben kerül elő, számomra egészen elfogadhatatlan, noha jól tükrözi az általános gyakorlatot. Ha gondosan vezetjük fel a metszéstechinikai tanulmányokat, jó eszközökkel dolgozunk, megfelelő anyagokba, akkor már akár elsős gyerekek is nagyon szép metszeteket készíthetnek. Én tehát eltekintek a sokféle játszadozástól, először megtanítom a 8-9 éves gyereket szép, korrekt tematikus metszetek készítésére, aztán kezdünk a tanterv szerinti munkához.

A műhelyelőkészítők alatt, illetve az első években szerencsésebb alkalmazkodni egymáshoz a műhelygyakorlat és a rajz-festés-mintázás tanterveknek. Ha tehát a rajz-festés-mintázás órán a kóró és a kismadár megy, ezt lehet a műhelyfoglalkozáson tűzzománcba, vagy plasztikába fogalmazni. Később azonban, amikor a rajz-festés-mintázás órán hosszabb látvány utáni tanulmány sorozat jön, a műhelyfoglalkozáson kell elvégezni az előkészítést is. Tehát egy illusztrációs feladatnál anyaggyűjtést, vázlatokat, stb.

2. Előkészítő

2.1. Előkészítő 1. évfolyam

Szeptember

2.1.1. Honnan jöttünk?

Ismerkedés a tanulókkal

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről

- Alkossatok csoportokat. Az egy óvodából érkezettek legyenek egy csoportban. Ha sokan jöttek egy óvodából, alakítsanak a barátok három-hatfős csoportokat. A csoportok fessék, rajzolják meg az óvodát, ahonnan jöttek, az ott használt játékokat, tárgyakat, az óvónőket, a gyerekeket. A rajzok kerülhetnek egy nagy lapra, vagy a nagy lapra csak maga az óvodaépület, az udvarral, egy másik lapra a csoportterem, a játékok, óvónők, gyerekek kisebb lapokra, amiket körbevágva ráhelyezhetünk, ráragaszthatunk a nagy lapokra

Az elsősök egyik évkezdő feladata, feladatsora lehet. Felvezethetjük beszélgetéssel, vagy játékkal. A beszélgetés, játék után a gyerekek megrajzolhatják külön-külön az emlékeiket, vagy rögtön belevághatunk a közös munkába. Ha nem bízunk a gyerekek technikai készségeiben, nem alakult még ki az osztály megfelelő munkafegyelme, vagy technikai nehézségeket okoz a szervezés, dolgozhatunk zsírkrétával, de legjobb, ha a padlón, készülnék nagy gvas festmények. Ez persze rengeteg szervezési feladattal jár, a vizesüvegek felborulhatnak, a rosszul festő gyerekek szétáztatják a papírt, stb.

Az órát vezethetjük a technikai fejlesztésre koncentrálni, ekkor inkább képi emlékeket hívunk elő. Ha viszont a közösségszervezés szolgálatába állítjuk, akkor inkább egy technikai tanulmány óra után vágunk bele, vagy megelőzünk a munka közbeni erőteljes eszközhasználatra buzdítással.

A feladatról részletesebben lásd: Winkler Márta: Kinek kaloda, kinek fészek. Hunga - Print, Bp. 1993. 64. o.

1.1.1.1.1 B változat Egy mese megrajzolása, megfestése.

Ha az óvodai élményeket távolinak találjuk, vagy egyszerűen csak erősebben szeretnénk kezdeni, kirakunk mindenféle kellékeket, jelmezeket, ruhákat, öltözzön be mindenki egy meseszereplőnek, mondja el magáról kicsoda ő. Megfigyeljük a királylányt, királyt, katonát, stb. Ezután elmesélek egy rövid mesét, majd jöhet a rajzolás, festés.

Technika: Olajpasztell vagy gvas

2.1.2. Mi történt az óvodában?

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről

Beszéljétek meg, ki - mit fog megrajzolni, megfesteni az óvodai élet eseményei közül. Érkezés, átöltözés, reggeli, stb. Végül mindenki rajzoljon - fessen egy képet a számára legérdekesebb eseményről!

Az előző feladat színhelyei, alakjai, jöhetnek mozgásba. Kivágott síkbábokkal meg is eleveníthetjük a történeteket.

1.1.1.1.2 B változat: Egy új mese kitalálása az előző mese szereplőivel

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről
Megnézzük az előző foglalkozáson készült képeket, majd egyéni vagy csoportos, esetleg nagycsoportos munkával új történetet gondolunk ki, rajzolunk - festünk meg.

Technika: olajpasztell vagy gvas

2.1.3. Állatok mintázása

Séta az állatkertben, játszótéren (termések, növények gyűjtése)

Séta az erdőben, mezőn, parkban, játszótéren (termések, növények gyűjtése), esetleg akvárium, élősarok megtekintése. Állatok, madarak megfigyelése.

Állatok rajza, formázása agyagból

Technika: zsírkréta, diófapác, lavírozott pác, monotípiá, agyagozás

Október

2.1.4. Bábkészítés - bábjátás

A séta során gyűjtött növények, termések felhasználásával bábkészítés egyéni ötlet alapján
Az elkészült bábok segítségével szituációs játékok, mese dramatizálása

Anyagok: Gyűjtött termések, csuhé, gyékény.

Eszközök: Olló, tű, cérna, ár,

Előzetes feladat: A gyékény, csuhé beáztatása.

1.1.1.1.3 B változat: Mit tanultunk az óvodában?

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről

Próbálj meg visszaemlékezni egy képre, amit az óvodában rajzoltál, festettél. Készítsd el újra. Persze, ha most valamit másképp csinálnál, nyugodtan változtass rajta. Ha semmi nem jut eszedbe, rajzolj, fess egy olyan képet, amit legutóbb otthon készítettél.

Bevezetőként felidézhetjük az óvoda eseményeit. Eljuttassuk, majd megrajzoljuk a legkedvesebb meséket, verseket, játékokat. Ismét célszerű csoportmunkát szervezni.

Mit készítettünk az óvodában?

Kiteszünk mindenféle alapanyagot, papír, színespapír, textil, fonal, termésbábokhoz alkalmas alapanyagok, ragasztó, festék, stb. Próbáljon meg mindenki csinálni valamit, amire az óvodából emlékszik.

Ha elkészültek a bábok, rajzoljuk, fessünk egy jelenetet, amiben a bábok élő szereplőkké változnak, vagy a tárgyak készítéséről készüljenek rajzok.

Eszközök: Olló, tű, cérna, ár,

Anyagok: technokol, textilhulladék, hurkapálca, farudak, stb.

2.1.5. Firkák

Vizuális alapelemek: a pont, vonal, folt, megismerése

Játékos gyakorlatok:

· pont - sűrűsödés, ritkulás, vonal és folt képzése ponttal (eső, esőcseppek, szirmok),
· vonal - sűrűsödés, ritkulás, vékony, vastag, rövid, hosszú, vonalból foltképzés (zápor, szalmakötegek),

· folt - kicsi, nagy, fekete-fehér foltritmus (tél)

Technika: grafitceruza, tusrajz, papírtépés

Műalkotások bemutatása:

· őskori barlangrajzok, · poentilista képek,

Victor Vasarely vonalas jellegű képei

Nonfiguratív firkák

Gvermekrajzok

Történet rajza

Firkák szabadon

Érzelmeket hordozó firkák

Érzelmeket hordozó firkák egyszerűbben:

Folt firkák

Figuratív rajzok, festmények

Technikák: filctoll

2.1.6. A kóró és a kismadár

Karakter kifejezése arányok torzításával

2.1.7. A kóró és a kismadár rajzforgó

Technika: filctoll, vagy színes ceruza, zsírkréta.

November

2.1.8. Élményrajz (Vagy illusztráció)

Élménykifejezés

Élményrajzokon a szereplők érzelmeinek kifejezése

Az öröm (születésnapomon, győztem...), bánat (szomorú voltam...), félelem (megijedtem...) megjelenítése

A színek hangulati szerepének felhasználása (mérettel, tiszta színnel a kép központi alakjának kiemelése)

Technika: zsírkréta, színes ceruza, filctoll

2.1.9. Mese illusztrálása a térbeli problémák feldolgozása

A képmezőben való tájékozódás és ennek gyakorlati alkalmazása

Téri szituációs feladatok végzése építőkockával

Írányfelismerés játék közben (fenn, lenn, kívül, belül)

Írányok ábrázolásával kapcsolatos munkák készítése mesejelenetektől

Technika: zsírkréta, tempera

2.1.10. Játék az arcunkkal

Ismerkedés a kiemeléssel, a lényegmegragadással

Karakter kifejezése arányok torzításával

Hasonlóság, azonosság, különbözőség észrevetése

Jellemvonások felismerése képekről, fotókról

Technika: plasztikai feladatok

Agyag mintázás, vagy rajz agyaglapra, lapos dombormű fejlesztése.

2.1.11. Tematikus mintázás az előző óra arcmásaiból kiindulva. Egész alakos kompozíciók

December

2.1.12. A bohóc

- Készítsetek színespapír kivágással vagy tépéssel csoportképet néhány bohócról, az alábbi szabályok betartásával: mindenki csak egyféle "alkatrészt" gyárthat. (Kéz, szem, száj, orr, fül, stb.) Ezek az alkatrészek persze lehetnek egészen különbözőek. Mindenből annyi példányt gyártsatok, ahány bohócot össze szeretnétek majd állítani. Munka közben nem figyelhetitek egymás munkáját, nem alkalmazkodhattok egymáshoz.
- Ha mindenki elkészült rakjátok össze őket csoportképpé, majd ragasszátok fel egy nagy alappapírra. Ha vastagabb fehér papírból dolgoztok, papírmetszetet készíthettek.

Sablonmentesítő feladatként, vagy szigorúbb látvány utáni tanulmányok oldására szolgálhat. Ha nincs színespapírunk, fehér lapra is dolgozhatunk, a méretnek megfelelő rajzeszközzel színezzve.

A papírmetszetet célszerű vastagabb papírból készíteni. Alaposan ragasszuk fel. Ha a papírmetszet kinövi magasnyomó gépünk méreteit: áthengerezés után a terem padlójára fektetjük, újságpapír alapra, rátesszük a nyomópapírt, majd a cipőket levéve gondosan végigtapossuk.

Ha színes, átlátszó öntapadós fóliából dolgozunk, az ablaküvegre ragaszthatjuk. (Ügyesen kell taktikázni a felragasztásnál, hogy ne kerüljön alá levegő.)

2.1.13. A betlehemi történet

Elmeséljük, vagy eljátsszuk a történetet, majd kompozíciós vázlatokat készítünk, vagy jöhet rögtön a rajzolás.

Pasztell kréta

2.1.14. Karácsonyi üdvözlőlapok

Filctollal képeslapokat rajzolunk az előző foglalkozás munkáiból kiindulva, esetleg technikai játékokkal színesítjük a munkát. Viaszkaparás színes alapra, papír, metszet, vagy metszés puha linóba.

2.1.15. Karácsonyi ajándékkészítés

Január

2.1.16. A színek világának felfedezése

Ismerkedés a színekkel:

- a főszínek megismerése,
- színkeverési próbálkozások,
- a hideg-meleg színek megismerése,
- színkontrasztok szerepe,
- a sötét és világos színek hangulati hatása

A feladatok végezhetőik:

- zenehallgatás után,
- az évszakok jellemző színeinek megfigyeltetésével, • színkompozíciók létrehozásával

Javasolt technika: akvarell, színes ceruza, mozaik

2.1.17. Jégvirágok, hópihék.

Figyeljete meg nagyítóval hópolyheket, vagy jégvirágokat. Próbáljátok megrajzolni, amit láttatok.

Fessetek jégvirág-tündérlányt fehér temperával fekete alapra, vagy ragasszatok fehér papírkivágást fekete alapra.

Szép jégvirágos ablakot a gyerekek már talán nem is látnak sehol. A kétrétegű, egymáshoz közel lévő, és zárt terű ablakokon nem képződik jégvirág. Legkönnyebb persze diával szemléltetnünk, de ha kinn kemény hideg van, és a kettős ablakot kissé szétnyitjuk, valami párasítást biztosítunk, szép jégvirágokat figyelhetünk meg.

Hópehelyszerű fraktálokat is tanulmányozhatunk számítógépen. Nagyon jól kell előkészíteni a feladatot, mert nagy a sematizmus veszélye.

Fehér temperával festhetünk, vagy fehér papírkivágást ragaszthatunk fekete karton alapra, esetleg tussal lefestett viasz vagy zsírkréta alapba kaparhatunk.

2.1.18. Illusztrációs munka

Nagy László: Ó csodálatos jégvirág.

Az előző foglalkozás faktúráival dolgozzunk, papírmetszés, viaszkaparás vagy puha linóba metszés is jöhet.

Február

2.1.19. Mesekígyó

- Találjátok ki közösen egy mesét! Kik lesznek a szereplők? Rajzoljátok meg, majd vágjátok ki a figurákat keménypapírból!
- A szereplőknek ragasszatok hurkapálca nyelet, játsszátok el a történetet, majd mindenki rajzoljon, fessen egy képet a meséről!

Rögzítsük először a helyszínt, majd a szereplőket. Ezután elindíthatjuk a mesét, vagy választhatunk jellegzetes mesei fordulatokat. Kiadhatjuk csoportmunkában is a feladatot. Elindíthatunk egy történetet. Egyszer volt, hol nem volt... minden gyerek hozzáfűz néhány mondatot, vagy egy eseményt.

2.1.20. Plasztikai feldolgozás

Kiosztjuk a szereplőket, bútorokat, helyszíneket, háttereket. Dolgozhatunk agyagból, textilből, csuhéból, stb.

2.1.21. Farsangi jelmezek terve

A jelmezek készülhetnek az iskolai farsangra, vagy tarthatunk saját csoportfarsangot. Ekkor a jelmezek lehetnek képzőművészeti jellegűek, azaz semmit nem ábrázolnak, csak épp érdekesek, vagy szerepjáték jellegűek. Esetleg foglalkozás után még ott maradhatunk egy kis disco-ra, vagy akár külön estét is szánhatunk rá. Ez történhet csoportonként, de több csoport is összefoghat egy közös farsangra. A farsang lehet egyszerű mulatság, persze ezt sem árt játékokkal színesíteni, vagy lehet valami keretjátéka. (Egy ilyen keretjáték lehet pl.

Ó, csodálatos jégvirág,
táncolva megdermedt leány,
fátyolos, csipke-kombinés,
napvilágomnak ablakán.

Csillag-kripta a két szeme,
kialudtak a csillagok,
lángudvarukba éjjelre
meghíva nem ballaghatok.

Ó, csodálatos jégvirág,
mi lesz így velem s teveled?
Ha rádlehelek: tovatűnsz
ha megbűvölsz:
megdermedek.

egy időlaboratórium, ahol elromlik egy időgép, és a világ minden idejéből és tájáról gyűjt össze alakokat. Ekkor mindenki beöltözhet bárminek, nyilván lesz egy király az udvartartásával, aki elrendelheti, hogy amíg a gép visszaviszi őket, folytatódjék a mulatság. A szereplők játsszák a szerepeiket. Persze nem árt előre egyeztetni bizonyos fordulatokat, nehogy mondjuk egy gengszter rögtön az elején lelőjön mindenkit. Keretjáték lehet egy mese is, amiben van valahol egy bál, ekkor persze a történet többi része csak felvezető vagy záró esemény, a legtöbb időt a bál jelenti.)

2.1.22. Farsang

A tér ábrázolása

Tüzem-lobogóm

Lobog tulipán szoknyád,
leng liliomláng sálád,
szikrás szél fűj, s lobot vet
hajad is: csupa láng vagy!

Élek-halok a fényért,
égj hát gyönyörűm, lángolj!
Tüzem, lobogóm vagy már.
Lobbantsd rám, ifjúságom!

Termékeny éj

Virágporos szél jár a kertben.
Szeretkezik vele a mák.
Sziromszoknyája földre lebben,
s magát megadva, önfeledten
hajlongja át az éjszakát.

Hurrá

Szaladj, ha akarod látni, fuss!
Kitört a fák forradalma!
Szaval a száműzött Március!
Jégkirályt lincsel a Tarna!

Március! Március! Március!
Lángok a barackfaágon!
Láng, lobogó lila láng!
Fiúk, dobjuk rá a nagykabátom!

Március, gyönyörű Március!
Szeretlek százezer éve!
Ki merne utadba állni?! Fuss!
Március, szerelmem: éj be!

Koratavas

Föllázad a víz éjszaka
Csörömpöl a tél ablaka
inal a hó s hajnalba már
zöld aknára lép a madár

Kilótt harcokcsik a sziklák
napsugár-sorozat ropog
emelt fővel és meztláb

A tanult téri szituációk és arányok ábrázolása saját élmény alapján. (állatkertben, cirkuszban, farsangi bál)
Emlékképek készülnek a farsangról, vagy a jelmezkészítésről.

Március

2.1.23. Utassy József tavaszi verseinek illusztrálása Vázlatok

2.1.24. Kivitelezés

2.1.25. Kiállítás, múzeumlátogatás

2.1.26. Múzeum vagy kiállítás közös látogatása. Lehetőség szerint néprajzi anyag megtekintése (tájház, népi eszközök, viseletek)

Április

2.1.27. A kiállítás képei

A látottak feldolgozása
Tovább pedig műhelyelőkészítők.
Csoportkiállítás rendezése

2.2. Előkészítő 2. évfolyam

Szeptember

2.2.1. Az előző évi ismeret felmérése

Mi történt a nyári szünetben?

2.2.2. Épület rajzok

A külső tér megfigyeltetése séta során
Vázlatok készítése épületekről

Október

2.2.3. Épülettervezés

Játékos épülettervezés (papírplasztika, makett készítése
vegyes anyagok felhasználásával)

2.2.4. Az utca

Közös kép fejlesztése
A térből szerzett ismeretek felhasználása kollektív munka

sorain (az utcán)

A feladatsorban javasolt technikák: zsírkréta, pasztellkréta, tempera, agyag

2.2.5. Az utca

Közös plasztika létrehozása

2.2.6. Kiss Anna: Hírességek

A méretek, arányok megértése, felismerése

A tér érzékeltetése (takarások)

Szubjektív színhasználat

- Nézzetek utána a könyvtárban, hogyan néznek ki más népek utcái? Fogalmazzátok meg a különbségeket.

- Rajzolja meg az utcákat úgy, mintha egy másik országban lenne! Mik azok az elemek, amiket változatlanul felhasználhattok, és mit kell megváltoztatni?

Különbéle kultúrák utcaképeit elemezve állapítsuk meg a különbségeket, az építészeti jellegzetességeket.

Illusztrálhatjuk Kiss Anna: Hírességek c. versét is.

Akárkitől megkérdezed / mindenki tudja itt uram, / Selyemfestő Li műhelyét / könnyű meglelni Csengtuban.

Pedig hát Liból annyi van, / hogy felsorolni sem lehet, / a sürgő-forgó Csengtuban / hányan viselnek Li nevet.

Selyemfestő is annyi van, / hogy számbavenni is dolog, / a sürgő-forgó Csengtuban / Liről mégis mindenki tud.

Mert Li kelméje nem fakul! / Méltán gondolhatnak, uram, / selymet sem festettél Linél, / hiába jártál

Csengtuban!

És bárkitől megkérdezed. / hogy Lámpakészítő Jüan / viskóját merre lelni meg, / mindenki tudja Csengtuban.

Jüannál holdünnep körül / fehér füzérben lengenek / a lámpák kívül és belül / viskóját könnyen megleled.

Mesébe illő kép fogad! / S ha nem vásároltál, uram, / lámpát Jüannál, mondanák: / hiába jártál Csengtuban!

Képanyagot gyűjthetünk hozzá, esetleg tanulmányozhatjuk a kínai selyemfestészetet.

November

2.2.7. A szerkezet felfedezése

Szerkezettel kapcsolatos feladatok (rész-egész, folyamat, kezdet, vég, sorrend) gyakorlati alkalmazása tematikus munkán (pl.: szüret)

Technika: filctoll, papírdúc, papírvágás, -ragasztás

Esetleg más munkafolyamatok. (Pl. őszi gyűjtögetés a réten, az erdőben. A keresgélés, a csokorba szedett száraz növények, a préselés, a bio art kép készítése.)

2.2.8. Meseillusztráció készítés: leporelló - kollektív munkával

Technika: tempera, viaszolt festékretegbe karcolás

Műalkotások bemutatása: egyiptomi képek (takarások, kiterített tér)

- Találjatok ki közösen egy mesét! Kik lesznek a szereplők? Rajzolja meg, majd vágjátok ki a figurákat keménypapírból!

- A szereplőknek ragasszatok hurkapálca nyelet, játsszátok el a történetet, majd mindenki rajzoljon, fessen egy képet a meséről!

Rögzítsük először a helyszínt, majd a szereplőket. Ezután elindíthatjuk a mesét, vagy választhatunk jellegzetes mesei fordulatokat. Kiadhatjuk csoportmunkában is a feladatot. Elindíthatunk egy történetet. Egyszer volt, hol nem volt... minden gyerek hozzáfűz néhány mondatot, vagy egy eseményt.

2.2.9. Portré és alakrajz

Önarckép készítése (emlékezetből vagy tükörből)

2.2.10. Szüleim portréja (alapvető arányokra figyelemmel)

December

2.2.11. Többalakos kompozíció alkotása (karácsonyi ünnepkör)

Technika: grafitceruza, zsírkréta, kollázs

2.2.12. A kompozíció befejezése

2.2.13. Ajándékkészítés

Január

2.2.14. Előtér, középtér, háttér

A sík és tér

Sík és tér fogalmának gyakorlati megismerése

Válassz ki valamelyik újságból egy tájképet, amin el tudod különíteni az előteret, középteret, háttér.

Színezd át a kiválasztott talajfelületeket, a rajtuk lévő fákkal, épületekkel, élőlényekkel együtt más és más színűre. Színezz át hasonló módon egy üres papírlapot, majd népesítsd be egészen más dolgokkal a három elkülönített térrészletet!

Az átszínezés történhet szövegkiemelővel, színes ceruzával, vagy filctollal.

2.2.15. Tájkép, a lépték

A sík és tér

Sík és tér fogalmának gyakorlati megismerése

- Gyűjts képet belső, külső terekről! Legyen olyan, ami egészen közelről ábrázolja a táj egy részletét, egy virágot, bokrot, stb. Legyen olyan, amelyik kissé messzebről. (Nem kell ugyanaz a táj legyen) Állítsd nagyságrendi sorozatba a képeket!
- Nézd meg a sorozatot, válaszd ki, melyik két kép közt a legnagyobb a lépték ugrás, rajzolj, fess egy képet, ami oda illene!

2.2.16. Kontrasztok

Készíts rajzot a táskádban vagy az osztályteremben, található, valamilyen szempont szerint egymással ellentétes jellegű dolgokról. Rajzeszközeid használati módjával is igyekezz erősíteni ezt az ellentétet. Az ellentéteket egyetlen modell különböző részein is felfedezheted, ábrázolhatod.

Február

2.2.17. Hideg - meleg színek

A színek kifejező ereje

A színek hangulati hatásának felhasználása

Komplementer színpárok, színárnyalatok, tört és tiszta színek megismerése

Keress irodalmi művet, mely jó lehetőséget nyújt a hideg - meleg színek erős, kontrasztos használatára.

Ajánlott művek:

Weöres Sándor: Varázslók.

Kalevala: Fagy Úrfi és Lemminkejnen harca, vagy az ezüst asszony kovácsolása.

Mándy Stefánia: Színek vetélkedése.

2.2.18. Színes élménybeszámoló

Fesd meg színfoltokkal egy érdekes esemény emlékeit! Képed ne tartalmazzon figuratív utalásokat, csak nonfiguratív foltokat használj. Próbáld ki egymás festményeiről az esemény hangulati jellemzőit.

A képek megfestése után találgatások esetleg barkobházás indulhat. A feladat megoldása után figuratív képet is festhettek.

2.2.19. Maszkok

Maszk rajza, maszk készítése

Témakör: farsangi népszokások (busójárás)

2.2.20. Színdominó

Készíts színdominó készletet. Kis keménypapír lapokra dolgozz, igyekezz minél több, jól megkülönböztethető árnyalatot használni. Gondold végig, hogyan lehet legegyszerűbben megoldani a feladatot? Dominóid számára készíts dobozt is, a játékhoz pedig egy használati utasítást.

A munka előtt színek készíthetünk, vagy kiköthetjük, hogy melyik színek használjuk a munkához. Térdominó készletet is készíthetünk fa kockákból, téglatestekből, vagy kis dobozokból. A technika órával közösen egész projekt építhető, a termék elkészítésétől a marketing stratégia kidolgozásán át egészen az eladásig. (Iskola napon, vagy egy terjesztési akció során.) Közben persze bőséges tere nyílna a modern fogyasztói világ kritikájának is.

Március

2.2.21. Táj - színek

- Keress egy nappali fényben fűdő tájképet. Fesd meg újra a tájat, valamelyik szín, árnyalataival!
  - Rajzolhatsz, ragaszthatsz is!
  - Fess meg egy-egy eseményt, ami viharos, illetve jó időben történt - vagy történhetett volna ezen a tájon!
- A festés lehet egy újságfotó fedő jellegű átfestése, vagy számítógépes grafika is. Utóbbi esetben persze több változatot készítsenek.

Jártasság a forma és színredukálásban, egyes tulajdonságok kiemelésében.

Az egyes tájképek elemeket összefoglalhatjuk színfolttal, jellemző grafikai felülettel.

2.2.22. Játsszuk el a képet!

Válasszatok ki egy sokalakos festményt, álljatok be az egyes szereplők helyére, játsszatok tovább a jelenetet, majd fessétek meg a játék egyik részletét! Rajzfilmet, képregényt is tervezhettek! Nem kell feltétlenül megtapadnunk az eredeti jelentés mellett, kiadhatjuk úgy is a feladatot, hogy valami más történetet indítsunk a beállítás után. Átkomponálhatjuk a jelenetet, például egy centrális kompozíciót átrendezhetünk átlós kompozícióvá. Nehéz feladatot jelent a távolabb lévő alakok megjelenítése. Ha ilyen képet választottunk, át kell vinnünk valami más térformába.

2.2.23. A történet feldolgozása bábjátékkal

Gyermekversekhez, mesékhez díszlet és báb készítése
Dramatizálás

2.2.24. Ez a divat

Tervezzetek meg egy divatbemutatót, amelyen különböző korok, különböző országok, vagy különböző divat szerint öltözködő emberek ruhái szerepelnek. Készítsétek el a ruhaterveket, majd - ha erre lehetőség nyílik - készítsétek el néhány ruhát. A tervekben állítsatok össze néhány divatlap oldalt.

Április

2.2.25. Az osztály élete

Készíts olyan alkotásokat, szabadon választott technikával, amelyek a művészeti iskolai osztályélet jellegzetes eseményeit mutatják be. (Skicc, kisplasztika, fotósorozat, box.)

Munkáitokból rendezetek kiállítást, illetve állítsatok össze belőle egy újságcikket, esetleg egész kötetet.

Nagy kérdés: van-e olyan érdekes az osztályélet, hogy egy kiállításra való esemény összejöjjön belőle?

A feladat egy komolyabb önvizsgálatot indíthat.

2.2.26. Emblématerv

Milyen legyen az osztály pólója?

2.2.27. Tovább pedig műhelyelőkészítők.

Vagy ha már évközben megvoltak, akkor egy mestermunka elkészítése az egyik műhelyben.

3. Alapfok

3.1. 1. évfolyam

Szeptember

3.1.1. Ismerkedés a tanulókkal. Rajz-festés

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről

Első változat, a gyerekek rajzmódjának teljes érintetlenül hagyása. Hogyan biztosítjuk az élmények aktivizálódását?

1. Csend, nyugalom, zene szól és teljesen szabad emlékefelidezés történik? (Lesz-e emlék? Mi van, ha valakinek semmi nem jut eszébe, oldalt sandít, rajzolja, amit a szomszéd? Túl erősek a gátlásai. Mi lesz azzal, aki öt perc alatt elkészül?)

2. Körbeülünk, ismerkedünk, játékokat játszunk, majd amikor már oldottabb a hangulat, szabad emlékefelidezés? (Mi van, ha a játék során valaki hiperaktívvá, esetleg hiperagresszívvá válik? Hozza a szokásos iskolai formáját? Parancsolgatni kezd a szomszédjának, stb.)

3. Irodalmi műből indítunk? Mesét olvasunk, rajzolják meg.

2. változat

Ha elejét akarjuk venni a szokásos hierarchia kialakulásának, tehát hogy vannak a kirajzolt kezű ügyes gyerekek, meg a kis lassú, bátortalan elmaradók, akkor az élményrajzok helyett, vagy esetleg azok után jöhet a firka sorozat. (Lásd Gyik tanmenet)

3.1.2. Ismerkedés a tanulókkal (Mintázás)

Az előző foglalkozás ismétlése térben.

Mintázhatunk agyagból, elmélyülten, órákon át, a tematikus munkák után a gyerekek általában szeretnének tárgyakat formázni, bögre, stb. Tehát erre is hagyhatunk időt.

Mintázhatunk termésekből, textilanyagból, stb.

3.1.3. Élménykifejezés

Élményrajzokon a szereplők érzelmeinek kifejezése

Az öröm (születésnapomon, győztem...), bánat (szomorú voltam...), félelem (megijedtem...) megjelenítése.

A színek hangulati szerepének felhasználása (mérettel, tiszta színnel.)

Az előző foglalkozásokkal szemben itt már szűkítjük az ábrázolható élményeket. Valami olyasmit kell megjeleníteni, amikhez erős érzelmek kapcsolódnak. Ezek felidézése megint csak emlékeken, játékokkal (szerepjátékok, stop, stb. lásd játéktár) előkészített élményfelidézéssel vagy irodalmi műveken keresztül történhet.

Először egy semleges színnel elkészítjük a vonalvázlatot, majd megnézünk néhány képet, beszélgetünk a színek kifejező szerepéről. Ezután jöhet a színezés, az élmény jellegének megfelelően válogatott színekkel.

Október

3.1.4.A kert (Erdő, vízpart, stb.)

Formai felfedezések

Közvetlen élmények elemzése, motívumgyűjtés (gyűjtögetés)

A természeti és ember alkotta környezet esztétikai szempontú vizsgálata.

Rajzolás külső térben, vagy külső térben gyűjtögetett anyagok benti rajza.

Fák, bokrok, növények, száraz termések, stb. (Esetleg két foglalkozásra is tagolható, az elsőt kinn rajzolunk, a következő héten a gyűjtött anyagot - meg persze a benti modelleket - dolgozzuk fel.

3.1.5. A szoba

Közvetlen élmények elemzése, motívumgyűjtés (gyűjtögetés)

A természeti és ember alkotta környezet esztétikai szempontú vizsgálata.

A forma (természeti, mesterséges) egészének és részeinek kapcsolata. Jellemző nézetek, karakter megjelenítése vonalképző eszközökkel

Válasszunk ki a műteremből megrajzolásra érdemes dolgokat. (Asztalokra, polcokra kihelyezünk mindenféle tárgyakat, eszközöket, ruhákat, amik később egy történet szereplői lehetnek. Mielőtt valamit rajzolni kezdenénk, válasszuk ki a legjellemzőbb nézetét!

3.1.6. Színezzük át a gyűjteményünket!

Vizuális alapelemek: a pont, vonal, folt, megismerése

Játékos gyakorlatok:

- pont - sűrűsödés, ritkulás, vonal és folt képzése ponttal,
- vonal - sűrűsödés, ritkulás, vékony, vastag, rövid, hosszú, vonalból foltképzés,
- folt - kicsi, nagy, fekete-fehér foltritmus

Bemutatunk néhány „díszítő” módszert (pl. Vajda Lajos, Klimt, Gross Arnold, stb. képeken)

Technika: grafitceruza, tusrajz, papírtépés, zsírkréta, színes ceruza, filctoll

3.1.7. Tárgy-növény együttesek (síkban)

A formák csoportjának kompozíciós megoldásai a kiemelés, sűrítés alkalmazásával (lavírozott tus, -pác eljárás)

Rajzoljunk, fessünk az előző foglalkozás motívumaiból kisebb csoportokat. (Ne rakjuk össze csendéletté a tárgyakat, csak a rajzainkat használjuk.) Próbálkozzunk különféle kompozíciós megoldásokkal. Előtte esetleg szemléltetés (Expresszionista, kubista képek)

November

3.1.8. Tárgy-növény együttesek térben.

Az előző feladat ismétlése domborművekben. A dombormű készülhet agyagból, felrakással, bemélyítéssel, vagy agyagba nyomott tárgyakról készíthetünk gipszöntvényeket. (A benyomkodáshoz hozzá is mintázhatunk. A gipszöntvényeket utólag kifesthetjük, a kiégetett agyag domborművet pedig mázazhatjuk, de egyelőre meghagyhatjuk őket egyszínűnek, és majd a feldolgozást színezzük.

3.1.9. Kik vagyunk? Portré.

Portré. Karakter ábrázolása a mimika, groteszk lehetőségeivel

Mozgásváltozás, mozdulat, egyszerű mozgássor elemzése, megjelenítése

Kezdjük először egy bekötött szemű rajzzal, amit nyitott szemmel kiszínezzünk. Ezután önarckép tükörből, barátok rajza egymásról. (Lásd 5.o.) Végül pedig színespapír kollázs jöhet, vagy papírmetszet.

3.1.10. Kik vagyunk? Egész alakos ábrázolás

A forma felépítése, formatömegek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)

Először egyszerű álló alakot rajzolunk, majd egyre bonyolultabb mozdulatokat. Lásd 5. o.

Különböző mozdulatok árnyképeiről készíthetünk gyors vázlatokat.

3.1.11. Egy történet képe(i)

Vedd elő az eddig készült rajzokat, és képzeld el, milyen történet szereplői lehetnének. Írd meg a történetet, majd rajzold, fessd, mintázd meg a legjellemzőbb pillanatát.

December

3.1.12. Egy történet képei

Az előző foglalkozás munkáinak befejezése

3.1.13. Karácsony

A téli ünnepkör néhány eleme (hagyományok, szokások)

Több figurás kispasztika mintázása ünnepkörökhöz kapcsolódóan 1 (Betlehem, regölés)

Az anyagszerűség követelményeinek megtartása, ragasztás agyagpéppel

3.1.14. Karácsonyi ajándékok

Játékkonstruálás, agyag-kerámia fejű bábok, babák textil és más anyagok alkalmazásával

Az elmúlt foglalkozás munkáinak befejezése, ajándékkészítés.

Január

3.1.15. A kóró és a kismadár, közös festés

Nagyméretű, színes képi kompozíciók, csoportmunkával szubjektív szín és tér használattal, az alkalmas technika megválasztásával

A kóró és a kismadár

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről.(e) együttműködési készség fejlesztése.

Osszuk ki az egyes szereplőket. A mese szereplőinek megrajzolása a legkisebbeknek sem okoz gondot, ha hangsúlyozzuk, hogy csak az a fontos, egymástól különbözzenek. Nagy létszámú osztályokban külön rajzoló kaphatja a kismadarat minden szituációban, és persze a visszaüt szereplőit is külön gyerekekre bízhatjuk. Aki hamar elkészül, besegíthet a falu rajzolásába. A kismadarat előre megrajzolhatja valaki, és ezután mindenki igyekszik ehhez a rajzhoz tartani magát, de azt is elfogadhatjuk, hogy a kismadár folyton változik. Esetleg sablon körülrajzolásával biztosíthatjuk a kismadár hozzávetőleges alak állandóságát. A rajzokat elhelyezhetjük egyenes vonalban, vagy két sorban a kakasnál visszafordítva a történetet. "Ikonfalat alakíthatunk a külön lapokra rajzolt részletekből," de kitalálhatunk bonyolultabb kompozíciós szerkezeteket is.

Technika: Zsírkréta, filctoll vagy tempera

Október (Ha jó az idő, esetleg előrevesszük a házak, fák rajzát.)

3.1.16. A kóró és a kismadár továbbrajzolása (forgó rajz)

A formák csoportjának kompozíciós megoldásai a kiemelés, sűrítés alkalmazásával

Egy nagy papírt teszünk ki az asztal közepére, rajzolunk rá egy spirális utat, majd körbeálljuk, és mindenki felrajzolja valahová a mese egyik szereplőjét. Ezután mindenki továbblép, és most valami olyan szereplőt rajzol, aki nem szerepel a mesében. Addig folytatjuk a rajzolást, két-három percenkénti továbblépéssel, amíg az út meg nem telik szereplőkkel. Ezután fák, virágok, házak, állatok, kövek, azaz háttérelemek jönnek. A háttérelemeknél kiköthetjük, hogy ne egyenletesen sorakozzanak egymás mellé, sűrűsödjenek, ritkuljanak.

Írásjelek

Az írás és a nyomtatás története a mezopotámiai kultúrától kezdődően.

A forgó rajz után esetleg megpróbálkozhatunk a mese szereplőinek írásjellel egyszerűsítésével, majd a jelekkel ábrázoljuk a mesét. Először sorban, egymás után, majd egy kompozícióba sűrítve. Előtte tanulmányozhatunk ősi írásjeleket.

3.1.17. Képzeletünk képei. Foltbalátásos festés. Lásd 5.o

Február

3.1.18. Képzeletünk képei Frottázs

Különböző anyagokból (természeti, mesterséges) kollográfia készítése a faktúrák kontrasztjával.

Adok egy jelet játékot játszunk, (lásd 5. o. kieg. a.) majd a vonalrajzot frottázssal tónusozzuk.

3.1.19. Képzletünk képei dombormű

Plasztikai minőségekben (ritmus, textúra, pozitív-negatív) gazdag felület létrehozása agyaglapra nyomhagyással. Szobrászati alkotások elemzése
Agyaglapra adok jeleket, vagy gyűrt felületet nyomunk bele, és az előző foglalkozáshoz hasonló szabad lapos domborműfejlesztés történik. A mintázás végén különböző anyagok belenyomásával adjuk meg a felületeket.

3.1.20. Mesét ábrázolunk (vázlatok)

Színek kölcsönhatása

Művészeti élmények (színház, tánc, mesék) feldolgozása színes kompozícióban, szíkontrasztok, színharmóniák alkalmazásával (pasztell, tempera, kevert technikák megoldásaival)

Mesehős portréja a színek kifejező erejének alkalmazásával (vidámság, bánat, félelem)

Először készítsük el a szereplők portréit, majd a kép színvázlatát.

Meg kell tanuljuk a részletek mellőzését, a figurák színfoltokká egyszerűsítését.

3.1.21. Mesét ábrázolunk (kidolgozás)

Az előző foglalkozás vázlatai alapján elkészítjük a kidolgozott képet.

Március

3.1.22. Tündér Szép Ilona (vagy más mese)

Vonalas ábrázolás közvetlen élmény (mozgásos szituációk, film, fotó) alapján

A lánnyá változó madarak megrajzolása. Mozgás és átváltozásfázisok.

3.1.23. A kép kidolgozása

Saját élmény kifejezése képsorozattal a feladathoz kapcsolt műalkotások elemzése nyomán, szubjektív szín-, térábrázolás lehetőségeivel

3.1.24. Műhelyelőkészítő Színes monotípiá

3.1.25. Műhelyelőkészítő Batik I.

Április

3.1.26. Műhelyelőkészítő Batik II.

3.1.27. Műhelyelőkészítő Fekete linó

3.1.28. Műhelyelőkészítő Három dúcós színes linó

Május

3.1.29. Épület rajzok külső térben.

Ember és terek

Épített terek, helyi építészeti (műemlék) alkotások megfigyelése, építészeti motívumok gyűjtése (vázlatok).

Síkjellegű városképi kompozíciók készítése sötét-világos folt redukcióval, kontraszttal

Tus és szénrajzok nagyobb méretben

3.1.30. Épület plasztikák

Plasztikai megjelenítés papír és más anyagokkal

Térplasztika illusztratív tartalommal (labirintus)

3.1.31. Május-Június (4 foglalkozás)

Mestermunkák tervezése kivitelezése

3.2. 2. évfolyam

Szeptember

3.2.1. Ártéri fák rajza, festése (vagy egyéb liget, facsoport)

Természeti motívumok

Növények (fák) formája, szerkezete, színei, a forma és színekarakterek_ (színes ceruzák, kréták, akvarell technika)

3.2.2. Az ártéri liget növényei

Kisebb növények, termések rajza, festése. Megfigyeljük a jellegzetes állatokat, madarakat is, de őket még nem rajzoljuk.

3.2.3. Az ártéri liget madarai, állatai.

Albumokból, fényképekről.

Október

3.2.4. Bokrok között.

Tematikus feladatok a tanulmányok felhasználásával

"Gyöngy az idő, vándoroljunk / nincs szekertünk bandukoljunk/ lassú folyó ága mellett / járjuk a halk fűzfa berket/ Este a láb gyöngye, fáradt/ bokrok alatt nézünk ágyat/ szöcske bokán jó az álom/ száll a világ lepkeszárnyon."

Először beszélgetünk a versről, majd készülődni kezdünk a vándorútra. Ki hogyan öltözik fel, mit hoz magával. Hogy jutunk ki a faluból, városból? Meddig kell mennünk, hogy lassú folyó menti fűzfa - berket találjunk? A vándorutat az esti alvás zárja. Először az úton megyünk, két oldalt fák állnak. Aztán bemegyünk az erdőbe. Egyre sűrűbb lesz. Végül úgy döntünk, nem megyünk tovább, itt alszunk. Az erdő már nagyon sűrű. A bokrok összeborulnak felettünk. Olyan sűrűn, hogy ha eső esne, nem áznánk meg.

A beszélgetés után eljuttatjuk a vándorutat. A folyóparthoz érve a gyerekek egy része fává, bokorra változik, összeborulnak a vándorok fölött. A vándorok próbálnak minél kisebb területen összekucorodni az alváshoz. A játék végén rajzolhat mindenki szabadon, vagy beoszthatjuk, ki melyik részt rajzolja meg. Nagyon szép munkákat eredményezhet annak a pillanatnak a megfestése, megrajzolása, amikor az elalvás előtti pillanatokban egymásba mosódik álom és valóság. (Még jobb persze, ha valóban ki tudunk menni egy erdőbe, rajztáblákkal, rajzolunk mindenfélét, aztán otthon illusztráljuk a verset.)

3.2.5. Fehérlófia, vagy más, életfa - mese (Óriásbab, stb.)

Életfa motívum megjelenítése (népmesék, legendák, mítoszok alapján), színes tussal

3.2.6. A mese illusztrálása epikus jellegű rajzban, festményen.

Átirás képi igénnyel, egyéni, esztétikusan formált kifejezéssel sgraffito jellegű viaszos technika alkalmazása

Viasz sgraffito a meséből. Népművészeti vagy egyéb alkotásokon megfigyeljük a képi sűrítés módszereit, és az elmúlt foglalkozás epikus ábrázolását egy stilizált, sűrített ikonikus képpé alakítjuk.

3.2.7. A vízpart növényei, állatai

Növény és állat tanulmányok, illusztrációk különböző művészeti korokból különböző kultúrákból

Megfigyeljük a különböző korok ábrázolásait, majd korábbi tanulmányainkat újra elővéve megpróbáljuk újra alkotni őket az egyes korok stílusában.

November

3.2.8. Látogatás a lovardában (vagy ló megtekintése másutt)

Állatok ábrázolása közvetlen élmény alapján

Mozgás, arány, formatömeg érzékeltetése vonalrajzzal. Gyors krokik készülnek. Otthon fényképről egy befejezett tanulmány.

3.2.9. A mítoszok, legendák állatai

A mítoszok, legendák állatai

Elmúlt foglalkozások tanulmányait alakítsuk át képzeletbeli mitikus állatokká. Mintázás agyagból, vagy valami érdekesebb síktechnika.

3.2.10. Egy mese illusztrálása

Fantáziára épülő illusztratív feladatok

A mesék táltosai, paripái - alkotó képzelet és tanulmányok felhasználásával, figurális dombormű mintázása

Magas vagy lapos dombormű mintázása.

3.2.11. A dombormű befejezése

December

3.2.12. Karácsonyra készülünk. Vázlatok

Kép, jel, jelkép, szimbólum

A forma jele, a karácsony jelképei - dekoratív tervezés

3.2.13. Mézeskalácsformák tervezése, kivitelezése

A mézeskalács sütés hagyományai, a mézeskalács díszítése

3.2.14. Karácsonyi díszek szalmából

A népi játék, a népi kézművesség néhány eleme

Január

3.2.15. Portré sorozat (lásd 5. o.)

Az emberi arc belső arányai, a karakter, a mozgás-változás, a mimika megjelenítése képi igénnyel.

A fokozatosan erősödő, keresgélő vonalakkal vázolás technikája. Ez persze már a legjobb rajzolóknál fokozatosan kialakult, most itt azok a gyerekek sajátítják el, akik eddig még megmaradtak a kitöltő jellegű egyvonalas rajztechnikánál.

3.2.16. Maszkkészítés

Alakoskodások, szimbolikus tartalmak megjelenítése plasztikában

Viselhető maszk készítése torzítással, szimbolikus tartalommal, plasztikai minőség, grafikai minőségek alkalmazásával (papír-, gipszmasé, agyag)

Maszkokat tervezünk egy játékhoz. Ez lehet irodalmi mű feldolgozása, vagy szabad maszkkészítés után hozunk össze egy történetet.

3.2.17. Egy színpadi játék

*A képzőművészet és társművészetek (színház, irodalom, zene, tánc) kapcsolata
Testfestés, jelmez, díszlet készítése*

Február

3.2.18. A játék video felvétele

3.2.19. Forma, tér, szerkezet

*A különböző korok szerkezeti találmányainak vizsgálata
Konstruálás, különböző szerkezetek készítése többféle anyag felhasználásával (pálcák, drót)
Megnézünk néhány gépezet, szerkezet rajzot különböző korokból, majd szerkezeteket
konstruálunk nyersanyagokból. A szerkezet lehet ismeretlen rendeltetésű, de lehet valami
funkciója is. (Hegyező, stb.)*

3.2.20. Megrajzolt szerkezetek

Néhány egyszerűbb szerkezet képi síkredukciója

3.2.21. Képzelt gépek

*Képzelt gépek, szerkezetek, emberszabású konstrukciók színes kompozíciói,
csoportmunkában, nagy méretben, illusztratív tartalommal
Kiállítás látogatás (műfajok felismerése)*

Március

3.2.22. Műhelyelőkészítő Batik

3.2.23. Műhelyelőkészítő Rézkarc

3.2.24. Műhelyelőkészítő Fekete linó

3.2.25. Műhelyelőkészítő Fekete linó

Április

3.2.26. Műhelyelőkészítő Színes linó négy dúcról

3.2.27. Műhelyelőkészítő Színes linó négy dúcról

3.2.28. Műhelyelőkészítő Szobrászat

Május

3.2.29. Műhelyelőkészítő Szobrászat

3.2.30. Műhelyelőkészítő Tűzzománc

3.2.31. Műhelyelőkészítő Festőműhely

Május - Június 3 foglalkozás

3.2.32. Mestermunka vázolása-kivitelezése

3.3. 3. évfolyam

Szeptember

3.3.1. A térben mozgó pont, papírcsíkok tanulmányrajza

A vizuális alapelemek (pont, vonal, folt) virtuális (képzelt) térbe történő elmozdulásai

A síkból a térbe emelkedő forma grafikai, színbeli, plasztikai és egyéb feldolgozása.

3.3.2. A henger szerkezete, árnyékvetése

3.3.3. Szabad feldolgozás

Október

3.3.4. A gömb tónusos rajza, festése

3.3.5. Alma, hagyma, egyéb gömbszerű gyümölcs-termés rajza, festése

3.3.6. A síkból a térbe emelkedő forma. Szabad feldolgozás

A síkból a térbe emelkedő forma grafikai, színbeli, plasztikai és egyéb feldolgozása.

3.3.7. Kis üvegek rajza

November

3.3.8. Egyéb forgástestek rajza

3.3.9. Csíkkompozíciók

A kompozíciós elemek szerepe

3.3.10. Kompozíciós játékok (Lásd 6.o)

Játék a vonallal a sík és tér határán

3.3.11. Motívumgyűjtés szabad kompozíciókhoz

December

3.3.12. Szabad kompozíciók

3.3.13. Statika és dinamika

Statikus és dinamikus kompozíciók fejlesztése, alá-fölészervezés, nagyságrendi kiemelések

3.3.14. Térábrázolási rendszerek (Lásd 5.o)

Térábrázolási rendszerek feldolgozása a művészettörténet nagy korszakain keresztül, műalkotás-elemző órák segítségével

Oskor, Egyiptom, Mezopotámia, Görög, Római

Vázlatok a kompozícióban feldolgozott témáról a különböző korok térrendszerében.

Január

3.3.15. Egy vázlat kidolgozása

3.3.16. Tér és idő feldolgozása

Saját élmény, munkafolyamat megjelenítése képsorozattal.

3.3.17. Befejezés

Február

3.3.18. Mitologikus terek építése

Megrajzolása axonometrikus formában, teljes síkba forgatás.

Technika: tempera, tollrajz

3.3.19. Befejezés

3.3.20. Természetes és mesterséges formák 1.

Tanulmányrajzok természetes formákról és forgástestekről.

3.3.21. Természetes és mesterséges formák 2.

Március

3.3.22. Természetes és mesterséges formák 3.

3.3.23. A tanulmányok feldolgozása tematikus munkán

saját élmény és illusztrációs feladatok segítségével

Technika: tollrajz, festés, kollázs, nyomatok, plasztika

3.3.24. Vonal, folt, szín

A vonal, folt és szín formaképző szerepének vizsgálata szabad témaválasztás alapján

3.3.25. Egy kiválasztott mítosz feldolgozása Ismerkedés, vázlatok

A természetes és mesterséges környezet, a hagyományos népi életmód eseményeinek feldolgozása

Archaikus kultúrkinccs

Az archaikus kultúrkinccs és évszakhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai és grafikai feldolgozása

Teremtésmítoszok, Gilgames eposz, görög mitológia

Április

3.3.26. Résztanulmányok

3.3.27. Kidolgozás

3.3.28. Kidolgozás

3.3.29. Változatok 1

Május - Június

3.3.30. Változatok 2-3-4 Mestermunkák elkészítése

3.4. 4. évfolyam

szeptember

3.4.1. Szín-világ 1.

Szín-világ a monokróm színhasználatától a komplementer színpárokig. Csendélet festése illetve nonfiguratív átdolgozás.

3.4.2. Szín-világ 2.

Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei

Nonfiguratív munka után csendélet berendezése, megfestése.

október

3.4.3. Szín-világ 3.

Tiszta színekből és szürkékből építkező kép.

Spontán firkákból kibontott képépítés.

3.4.4. Szín-világ 4.

Három főszínre hangolt kép.

Zenei élmény alapján.

3.4.5. Szín-világ 5.

Magában való szíkontraszt (J. Itten), színezet kontraszt.

Nonfiguratív tanulmányok.

3.4.6. Szín-világ 6.

Komplementer színpárok. Csendéletfestés.

November

3.4.7. Szín-világ 7.

Szín és tér, színes tér - színes plasztikák

3.4.8. Spirál és hullám1.

Tanulmányrajzok tekeredő papírcsíkokról, forgácsokról.

3.4.9. Spirál és hullám2.

Tanulmányrajzok, csigákról.

3.4.10. Spirál és hullám3.

Tanulmányrajzok drapériáról.

December

3.4.11. Spirál és hullám 4.

Térbeli szerkesztő rajzok

3.4.12. A tanulmányok feldolgozása

Természetes és mesterséges formák szerkezeti, látvány utáni és élményszerű feldolgozása
Képi (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs), grafikai (metszet, tollrajz) és plasztikai (gipsz, agyag) feldolgozás

3.4.13. A tanulmányok feldolgozása 2.

Január

3.4.14. Feldolgozás 3.

3.4.15. Drapéria a művészetben

Műalkotás elemzés

Összehasonlító műelemzés az ókeresztény kortól a XX. sz. elejéig Az elemzés és feldolgozás az évfolyam feladataihoz kötődik

3.4.16. Emberi alak és drapéria

Tanulmányrajz

Február

3.4.17. Mozdulat tanulmányok

3.4.18. Életképek

Életképek és térábrázolási rendszerek

Korok ünnepeinek és hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási rendszerek segítségével

Képi, grafikai, plasztikai, fotó, videó feldolgozások, életképek, jelmezek, díszletek

3.4.19. Életképek2.

3.4.20. Életképek 3.

Március

3.4.21. Mondák, eposzok Vázlatok

Mondák, eposzok illusztrációs feldolgozása, képi megjelenítése (Biblia, Arthus mondakör, Mahabharata - Szávitri története, a csodaszarvas monda)

Főhős és mellékszereplő viszonyának kompozíciós érzékeltetése

Ikonszerűség és epikus előadásmód

Zárt formájú kompozíciók

3.4.22. Kivitelezés

3.4.23. Kivitelezés

3.4.24. Kivitelezés

Április

3.4.25. Elforduló kocka

Test-modellek

Az egyszerű és összetett forgástestektől a zárt és nyitott szögletes testekig

Modellezés, származtatás, nézőpontváltás, vonal értékek

Kis és nagyméretű modell rajza

3.4.26. Hasábok

3.4.27. Egyéb mértani testek

3.4.28. Mértani testek tónusos rajza

Május

3.4.29. Épület rajzok

3.4.30. Épületek festése

3.4.31. Épületek feldolgozása

3.4.32. Épületek feldolgozása

Június

3.4.33. Mestermunka

5. évfolyam

Szeptember

3.4.34. Mértani testek vonalrajza

3.4.35. Axonometria 1.

Október

3.4.36. Axonometria 2.

Szerkesztések

Az axonometria, perspektíva, rekonstrukció tapasztalati úton történő megismertetése

Technika: ceruza és szénrajz

3.4.37. **Rekonstrukció**

November

3.4.38. *Centrális perspektíva*

3.4.39. *Két távpontos perspektíva*

3.4.40. *Perspektív szerkesztés 1.*

3.4.41. *Perspektív szerkesztés 2.*

December

3.4.42. *Árnyékszerkesztés 1.*

3.4.43. *Árnyékszerkesztés 2.*

3.4.44. Drapériák, egyszerű csendéletek

Színproblémák: lokál, valór, reflexek, szín redukció, monokromitás

Január

3.4.45. Drapériák, egyszerű csendéletek 1.

Megvilágítási feladatok

Telifény, szemből világítás, ellen- és sűrölőfény (rajz, festés, fotó...)

3.4.46. Drapériák, egyszerű csendéletek 2.

3.4.47. Drapériák, egyszerű csendéletek 3.

Február

3.4.48. A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika 1.

Kompozíciós módszerek, a tér illúzionisztikus megjelenítése

3.4.49. A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika 2.

Kompozíciós módszerek, a tér illúzionisztikus megjelenítése

3.4.50. A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika 3.

Kompozíciós módszerek, a tér illúzionisztikus megjelenítése

3.4.51. A műfajok születése Portré1.

A megismert művészettörténeti korok műveinek felhasználásával parafrázisok készítése (portré, csendélet, tájkép)

Március

3.4.52. A műfajok születése Csendélet 2.

3.4.53. A műfajok születése 3. Tájkép

3.4.54. Falak. Tanulmányrajz

3.4.55. Falak feldolgozás 1.

Április

3.4.56. Feldolgozás 2.

3.4.57. Illusztráció a falak témájára

3.4.58. Műszaki tárgyak tanulmányrajza

3.4.59. Abszurd tárgyak Tanulmányrajzok. 1.

Május

3.4.60. Abszurd tárgyak Makettezés 2.

3.4.61. Abszurd tárgyak Makettezés 3.

3.4.62. Abszurd tárgyak 4. – 5. Csomagolás, marketing terv.

Június

3.4.63. Mestermunka

6. évfolyam

Szeptember

3.4.64. Csendélet rajz 1.

Nézőpontváltás

Természeti formák és drapériák együttes megjelenítése, kompozícióba rendezése

3.4.65. Csendélet rajz 2.

Nézőpontváltás

A kompozíció és a látványábrázolás szempontjai

Festés, rajzolás (tempera, akvarell, pasztell, ceruza, kréták, toll, szén)

3.4.66. Csendélet rajz 3.

Október

3.4.67. A portré 1.

Portré készítése élő modelltől

Szerkezeti és arányrend

3.4.68. A portré 2.

A fej mozgásában

3.4.69. A portré 3.

Nézőpontváltások, tónusos ábrázolás (képi igénnyel)

3.4.70. A portré 4.

A portré rajzolás kánonjai

November

3.4.71. Az emberi alak 1.

Alak vázolása, arányai, térbeli helyzetének, mozgásának felismerése és feldolgozása

3.4.72. Az emberi alak 2.

Kroki, szerkezeti rajz,

3.4.73. Az emberi alak 3.

résztanulmányok (kéz és láb)

3.4.74. Az emberi alak 4.

Feldolgozás. Rajzi, plasztikai munkák

December

3.4.75. Alak belső térben

3.4.76. Játék a műalkotással 1. Impresszionizmus, (összevetések)

Játék a műalkotásokkal (belenyúlás, átalakítás, montázsok)

A megismert művészettörténeti korszakok kreatív feldolgozása képi, plasztikai eszközökkel

3.4.77. Játék a műalkotással 2. századelő, (összevetések)

Január

3.4.78. Játék a műalkotással 3. törzsi kultúrák, (összevetések)

3.4.79. Játék a műalkotással 4. fauve, (összevetések)

3.4.80. Játék a műalkotással 5. a XX. sz.-i izmusok, (összevetések)

Február

3.4.81. Játék a műalkotással 6. avantgarde, Kubizmus (összevetések)

3.4.82. Játék a műalkotással 7. Absztrakció

3.4.83. Játék a műalkotással 8. Szürrealizmus

3.4.84. Montázstechnika

Március

3.4.85. Szürrealista film Forгатókönyv

3.4.86. Kellékek elkészítése

3.4.87. Forгатás

3.4.88. Játék a műalkotással 8. neoavantgarde (összevetések)

Április-május

3.4.89. Szintézis - Mestermunka

Önálló alkotás létrehozása személyes vagy irodalmi élmény alapján tetszés szerinti technikával az eddig megismert képzőművészeti témák, feladatok és technikák segítségével.

